

תשורה

משמחת הנישואין

של

החתן הרב"ת ר' מאיר חיים עובדי' שי'

והכלה שיינדל' תחי'

גורארי'

מ"ו אדר א'

שושן פורים-קמן

ה'תשע"ט

אנו מודים לד' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנשואי צאצאינו מאיר חיים עובדי' ושינדל שיחיו.

התודה והברכה מובעת בזה לקרובינו וידידינו שיחיו אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברכנו, ולברך את הזוג יחיו, בברכת מז"ט וחיים מאושרים בגו"ר.

הננו מתכבדים להגיש חוברת שי ומזכרת לידידינו ומכירנו הנוטלים חלק בשמחתינו.

קובץ זה הוא תדפיס מהספר **כתבי ר' נתן שמכינים להו"ל בעזרת השי"ת**:

א. **מכתבי אבי הרה"ח ר' נתן גורארי' לאביו הרה"ח ר' משה ע"ה בעניני דא"ח.**

ב. **הערות ועיונים בספר התניא שרשם אבי לעצמו בקיצור בעת לימודו.**

ג. **הערות ועיונים בדא"ח שרשם אבי לעצמו בקיצור בעת לימודו.**

ד. **מכתבי הסבא הרה"ח ר' משה לבנו הרה"ח ר' נתן ע"ה בעניני דא"ח ועבודת ה'.**

התודה והברכה נתונים לב"א ר' שלמה חיים שי' קסלמן, ולבננו הת' אברהם ישעי' שי', שבעזרתם יצא קובץ זה לאור.

יוסף יצחק גורארי'

מכתבי הרה"ח ר' נתן גורארי' לאביו הרה"ח ר' משה ע"ה בעניני דא"ח

יום א' ער"ח אייר השי"ת

רצוני לכתוב אודות מכתבך בביאור ענין האמונה כו' מיו"ד ניסן. כמה דברים שאינם ברורים לי, אתה כותב שיש ג' דרגות אור פנימי, אור מקיף, אורות עצמיים. האור פנימי מתגלה ומתיישב, ומגלה מהות הנפש לא באופן הגילוי אבל ידוע ומורגש ע"י, האו"מ נשאר תמיד במקיף, והאורות עצמיים באים בדרך מקיף לא מצד שהם רק מקיף אלא שאין כלים מכוונים אליהם וראשית הגילוי על הכלים הוא בדרך מקיף כלומר מורגשים במקיף אבל ע"י המצאת כלים באים בפנימי' ובהתוקף העצמי, זהו הלשון.

אינו ברור לי מאחר שהוא אור עצמי ובאור עצמי הלא אין שייך כלים א"כ מהו הכוונה "אבל ע"י המצאת כלים" באים בפנימיות, ואם הם באים בפנימיות הכלים זהו שהאור עצמי כמו שהוא בא בהכלי ואין זה מצד ערך הכלי שממשיכה אותו. וכמו בענין האמונה, שהוא כח עצמי ומ"מ ע"י אכילת מצה כו' מחזקים את האמונה, וכמו שאתה כותב, שחיזוק וחיות האמונה הוא שתהי' מאירה בהכחות גלויים עד העשי' בפועל, וכך מדוע ראשית הגילוי על הכלים הוא בדרך מקיף הלא האורות עצמיים הם למעלה מלהיות מקיף.

ועוד אינו מובן לי בענין מה שהנפש הוא חי הוא עצם מהותו הנה ענין יחידה ליחדך הוא למעלה מזה, ומ"מ אחר כך אתה כותב, כאלו נא' "שחי ה"ה חי ומהו

החי זהו היחידה עצמה" ע"כ. מהו הכוונה בזה אבקשך לבאר לי את זה כי נחזק לי מאד לדעת את זה.

בזמן האחרון למדתי המשך שבועות תש"ד, מבואר שם במאמר הב' דפעולת הצמצום הוא בב' ענינים הא' להעלים את האוא"ס והבל"ג שיוכלל בהמאור לא שנתעלם תוך העלם הצמצום כי הצמצום אין ביכולתו להעלים ולהגביל את האוא"ס והבל"ג. ב', פעולת הצמצום להבדיל בין הפנימי' להחיצוניות. לכאור' הרי מבואר בדא"ח שנקודת הרשימה כוללת בעצמה גם פנימיות ועצמי' האור, שלמע' אפילו מהאור שהאיר בגילוי לפני הצמצום, וכמבואר בתקעו תרס"א.

אבל אפשר לומר כך, דזה מה דנקודת הרשימה כוללת גם פנימיות ועצמות האור, הנה באור פנימי ועצמי הזה לא פעל כלום ענין הצמצום מאחר שאין נותנו בהשפעה גלוי' שאז דוקא בהכרח שיפעול בו הצמצום. כמו בחיצוניות האור שבו מורגשת פעולת הצמצום בזה שהאור נתעלם בנקודת הרשימה, משא"כ בפנימי' ועצמי' האור לא פעל כלום הצמצום מאחר שנותנו בהעלם ובהעלם יכול להיות האור העצמי כמו שהוא ממש כו'. לכאור' צריך לומר דמצד עצם הצמצום, היינו ברגע תנועת הצמצום שהוא הסילוק לגמרי מכללות ענין של אור וגילוי, היות שהצמצום כולל בעצמו כוונת הגילוי, הנה בעצם ענין הצמצום יש בו כל מה שיהי' אח"כ כשיבוא לכלל השפעה וגילוי. וזהו שמבואר שנמצא האור השייך אל המקבל מצד עצם ענין הצמצום (ויולך ס"ו). אלא דאין זה שייך לגמרי לכללות ענין הגילוי, כי כח הצמצום הוא כח עצמי והעלמי, דמהות ענין הצמצום הוא הנחת עצמותו של המשפיע שמסלק עצמו מכל ענין הגילוי, שמצד גילויים אין מקום לצמצום ובפרט לצמצום בדרך סילוק מאחר שבגילויים מורגש מעלת וטוב ענין הגילוי לגלות ולהאיר עד א"ס ובל"ג ובזה דוקא שענין האור הוא לגלות את העצם, הנה בהגילוי מתעלם העצמי, והעצמי נמצא בהצמצום. והוא שכח הצמצום שרשו וענינו למע' לגמרי מכללות ענין הגילוי ואפילו מהעלם של הגילוי, אלא הוא בא מצד עצמות האור כו'. ונמצא דבתנועת הצמצום עצמו נעשה כללות ההתקשרות והטייה עצמית מהמשפיע לגבי המקבל. לא מצד שייכות המשפיע מצד איזה דרגות של אור וגילוי אלא שהטייה עצמית הזו היא למעלה מכללות אור וגילוי, ולכן דוקא ע"י הסילוק לגמרי שמגיע להעצם כמו שהוא למע' מגילוי זהו דוקא ביכולת להביא את האור פנימי ועצמי שיהי' בבחי' אור פנימי בהמקבל כו'.

נמצא מובן שהאור שנמצא מצד עצם ענין הצמצום אין ענינו אור וגילוי נגלה והוא למע' גם מהיות נקודה היולית שעכ"פ היא נקודה מקורית אל הגילוי (בדרך נמצא ממנה כו') אלא שהצמצום שזה כללות הטייה של המשפיע, פעל שאחר זה כשבא לכלל אור וגילוי והוא כשחזר והאיר האור בעצמותו כו' הנה האור נמשך

כפי הכוונה הפנימית הכלולה בהצמצום. והוא שחיצוניות האור יתעלם בנקודת הרשימה שהיא נקודה היולי' (כמ"ש בד"ה מן המיצר תרס"א) ופנימיות האור נותנו בהעלם גם לגבי הנקודה, וכמבואר בדא"ח שע"י העבודה דתו"מ ממשיכים גם את האור פנימי ועצמי, ובאמת שבהמשך מה רב טובך תרצ"ב כתוב במפורש שאחר שחזר והאיר נמצא האור בנקודה. ובאמת שצריכים לחלק בין זה שכתוב בוילך תרס"ו שמצד הצמצום עצמו נמצא האור בנקודה כללית שאינו כמורגש גם לגבי המשפיע כו' ובין נקודת הרשימה, אבקשך שתכתוב לי תשובה על זה, כי אולי זה נכון שגם נקודת האור שקודם גילוי הקו גם זה בא ע"י החזר והאיר.

כן אבקשך שתסביר לי מהו ההפרש בין זה שכתוב בדא"ח (תרס"ג ר"ה נדמה לי) שמהצמצום עצמו נתהווה העולמות ובין זה שכתוב שהתהוות העולמות הוא מאוא"ס הסוכ"ע, מהי פעולת הצמצום בהתהוות ומהי פעולת אור הסוכ"ע בהתהוות, כי בהמשך שבועות תש"ד במאמר ג' מקשר את ב' הענינים ואין זה מובן לי.

עוד משהו (שאלה של סתם מקשן כו') בהמשך תרע"א מן המיצר בענין שתענוג וחכמה יש להם שייכות זל"ז שהשכל הוא תענוג בשרשו. דתענוג ה"ה הרגש פנימי והרגש פנימי הוא ענין השכל כו'. מהו הכוונה הרגש פנימי ומה השלילה. אבקשך מאד שתענה לי עכ"ז, ובטח תמלא את בקשתי.

היום הייתי על קברו הקדוש של רבינו הכ"מ נבג"מ זי"ע גם הרמ"ש שליט"א הי', פה הדפיסו מענה לשון שאומרים אותו. וככה אין חדשות מיוחדות.

הייתי על יט כסלו בניו יארק וב"ה שזכינו לגילויים נעלים מאמר עמוק ושיחות קודש והלוואי שנהי' כלים ראויים וכו'. גם ממך קיבלתי מכתב, שמאד שמחתי בקריאתו בביאור ענין בקשר לענין הצמצום. אגב אור שנתעלם בתוך העלם הצמצום נמצא הרבה פעמים במאמרי כ"ק נבג"מ ביום השמיני עצרת תרפ"ח וגם ביום השמיני עצרת תרצ"ט (שהמאמר הזה ישנו אצלך) וזה מתאים גם להמבואר (ס"א) שבנקודת הרשימה היא נקודה לא רק מהאור השייך לעולמות (חיצוניות) אלא אפילו פנימית ועצמית האור נתעלם בהנקודה.

וגם לכאורה הפירוש אותיות הרשימה הוא עצם כח הגבול, ונקודת הרשימה פירושו האור שנתעלם ומתעלם בהכח הגבול בבחי' נקודה עצמית, איני נכנס ברגע זה בביאורים, כי אין הזמן ברשותי ברגע זה. ועוד אכתוב מזה.

. . . אבא שי', האם יש לך שני הביכלאך קונטרסים מכ"ק אדמו"ר נבג"מ משנות תר"צ והלאה כי אם אין לך הנני רוצה לשלוח לך. כתוב מזה.

בנוגע מה שדיברנו בתניא פ"ה, כנראה שהצדק אתך. שכל ההסבר בהפרק הוא לבאר איך שיש תפיסא, והדגש בהפרק הוא שהשכל הלומד מתאחד עם המושכל באופן של מקיף ומוקף, אבל בכל זאת צריך להוסיף שבשעה שיש היחוד הזה כלומר שכל האדם הלומד תורה היות שעל תורה נאמר הוא המדע וכו' הרי השכל האדם המתאחד עם שכל התורה מתאחד באותה שעה עם מהות ועצמות א"ס, מה שזה נתבאר בפרק ד' כבר. וכן ראיתי בהביאורים מר' ש. גרונם ששואל על פרק ה' שלכאור' הרי בכל חכמה שלומד יש היחוד הזה ועונה בהביאורים שלו כי בכל חכמה (זולת חכמת התורה) למשל שהאדם לומד חכמת התכונה הרי השכל של האדם מתאחד עם המושכל אבל אינו מתאחד עם הגלגלים וכדומה, משא"כ בחכמת התורה הרי כנ"ל הוא המדע, א"כ כשתופס את ההלכה שהוא רצונו וחכמתו, וחכמתו ורצונו ה"ה חד עם עצמותו ית' (כי הוא המדע) וא"כ יש תפיסא בו.

וא"כ הפרק ה' הוא ההמשך של פרק ד' שלמרות שאמר אליהו לית מחשבה תפיסא ביה (והוסבר בדא"ח שמחשבה עד רום המעלות אינם תופסים כי גילויים אינם תופסים וכמבואר בענין עין לא ראתה אלקים כו' שאינו נתפס אפילו בראי' דחכמה, עיין מאמר ס"ו זה היום תחילת מעשיך) אבל בחכמת התורה נתפס.

כ"ז בקיצור וכמובן שיש להאריך ולהסביר. אבל אין הזמן מתאים.

לכאור' בפרק ל"ז שמבאר שת"ת כנגד כולם ההסבר הוא שונה מזה שמבואר בפרק ד' ובפרק ה' עייין שם.

הנני רוצה לברר כמה דברים בעניני דא"ח (מה שאני לומד בחברותא עם עוד שנים מאנ"ש) בהמאמר מן המיצר תרס"א בביאור ענין נקודה קו שטח, אומר שהקו נמשך מן הנקודה עצמה הגם שהנקודה ענינה העלם, שבהנמשל הו"ע שהאור הבל"ג נתעלם בנקודה גבולית, מ"מ הוא ג"כ נקודה מקורית על גילוי אור (אור הקו), ומסביר על זה כי רצון המשפיע הוא לגלות אור וזה הי' סיבת הצמצום בתחילתו, לכן כשנתצמצם בנקודה, הנקודה בעצמה מגלה את האור שנתעלם בה (בהנקודה). איך זה יתאים עם ענין שמבואר בהמא' הראשון (תקעו ס"א) שחזר והאיר האור בעצמותו והענין כאלו מובן שהוא שברגע הצמצום נתעלם האור לגמרי, או יותר דיוק נתעלם בהעלם הצמצום לא שהצמצום מעלים על האור, אלא שהאור נכלה ונתעלם בהצמצום. כמו שנמצא הביטוי על כלים שמתעלם "בהם" האור, לא שהכלים מעלימים אלא האור נתעלם בהם. וכאילו נסביר שהיות שהצמצום הוא ענין גילוי אוא"ס בהתנועה שלא להאיר, בהתנועה הזו שלא להאיר מתעלם ונכלה כל גילוי הגילויים. ולכן מובן מצד אחד שענין הצמצום למרות שזהו נקודת הכוללת כל גילוי הבל"ג, מ"מ אינה נקודה מקורית על גילוי אור. ולכן מובן הענין שלהגיע לגילוי אור מוכרח המשפיע לבוא לכלל דרגתו הקודמת. וזהו שחזר והאיר. והאם רצון המשפיע להשפיע נמצא במצב של גילוי ברגע הצמצום שענינו סילוק והתעלמות? והאם רצון שענינו מקיף והטיית הנפש, יפעול שיהי' אור השייך אל המקבל שענינו שיש כבר מקום וערך לכלים ומקבלים? (שזהו כמו שמבואר הפירוש תירוץ הע"ח בשביל הכלים (במאמר למען ידעו דורותיכם ושוקיו עמודי שש תש"ב). חסר לי ההסבר בזה, ואם תסביר לי בטח אבין.

וכן מהו הפירוש שהקו עשוי מנקודות שהם זה למטה מזה, אבל אין זה ענין של אורך, האם נכון לפרש שבינה (פרטים) בא אחרי חכמה שענינה כלל ונקודה, אבל בגילוי אור שבהם שניהם שווים, לא כמו בשטח שאז אומרים שחכ' (נקודה) מגלה יותר מבינה (שענינה פרטים) אוא"ס מאיר בחכ' בקירוב ובבינה בריחוק?

ועכשיו הנני לברר אצלך ענין מה שבלמדי אותו אינו ברור אצלי. ענין מה שמלכות נאצלה בסוד שורש רק נקודה אחת והיא רק מלכות שבמלכות. ובנין המלכות הוא מהט' ספירות שלמעלה והוא ע"י העלאת מ"ן וזהו בנין המלכות שבר"ה.

בהמאמרים שמע"צ תש"ח ד"ה ביום השמיני עצרת מבואר שם איך שמלכות ענינה ריחוק והתנשאות וכאשר הספירה עומדת בהעלם, העלמה הוא יותר עמוק מכמו שאר הספירות, ששאר הספירות ישנם בדרגה העלם שישנו במציאות ומלכות ישנה או בגילוי ספירה, או בהעלם, ואז ההעלם אינו במציאות. ואח"כ בהמא' שלאחריו ד"ה ביום בשמיני עצרת (שמח"ת) אות כ"ט מתחיל "והנה טעם וסיבת הדבר", ומסביר זה מה שמל' נאצלה רק נקודה לבד. וההסבר חסר לי לגמרי מה הפירוש נקודה. כי כפי הנראה עם היות שראשית גילוי של ענין בא בנקודה, מכל מקום נקודה במדה ידועה היא הגבלה וצמצום, וזה מתאים ג"כ מה שמבואר בדא"ח התגלות עתיק הוא בבינה ולא בחכ' (פנימיות אבא פנימיות עתיק זהו עוד ענין), וההסבר הוא שההתרחבות שישנה בבינה (שחסרה בנקודת החכ') זהו כעין כלי לגילוי עמוק. אבל כנ"ל אין זה מובן לי. אחרי חיפוש במאמרים מצאתי מראה מקום ליסוד הענין והוא בביאורי הזהר פרשה בלק דף ק' הביאור על מאמר הזהר פתח ההוא ינוקא שחורה אני ונאווה וכדאי שתעיין שם, ובטח תמצא שם ותוכל לבאר לי.

בכלל בענין המלכות ישנם הרבה ענינים, גילוי של כל ספירה כלומר גילוי להזולת שהוא העלם העצמי כמו שמבואר שגילוי העצם הוא העלם להזולת והעלם העצמי הוא גילוי להזולת (וידעת נ"ז) והיינו שהמדריגה הכי תחתונה שבה יש כבר מקום למקבלים, והעצם וגילוייו הם בהעלם, זהו מלכות. וזהו ג"כ שמלכות היא כח נבדל שאין גילויי העצם נרגשים בדרגה הזו, כי הלא זהו המקום שמתעסקים עם כלים ומקבלים, ולכן בא בהתנשאות כלומר פי' התנשאות הוא כח תקיף ומוחלטי מבלי לפרש בו עניני גילויי העצם כי לו הי' בקירוב ובגילוי בהרגש להעצם וגילוייו הרי אין מקום למקבלים. וההתנשאות התוקף וההחלטיות (אמר מלכא ועקר טורא) לגבי דרגות של גילויים זה נבדל ותחתון, אבל במהותו מהו התוקף הזה שאמר מלכא ועקר טורא זהו העצם ממש. ולכן ספירת המלכות או שישנה כמו שהוא ספירה או כאשר היא בהעלם היא העצם ומתאחדת בה.

איני יודע אם מצאתי אותיות מכוונים לזה כי בכלל איני לדאבוני כתבן גדול. אבל כנ"ל אבקשך שתכתוב לי דעתך אודות זה. וכן מהו הפירוש שנמצא בדא"ח שדיבור הוא מלכות. ובטח תבאר לי הכל.

מוצש"ק סליחות

מה שמזכיר אתה אבא היקר שאלוהיך בהכתוב בתניא שעוה"ז הוא התחתון במדרגה שאין למטה מזה ואוא"ס הלא הוא למטה עד אין תכלית. אולי הכוונה זה גופא, שהחושך כפול ומכופל (שמזכיר בתניא) שבעוה"ז הוא בעצמו אין לו תכלית ושיעור, כלומר א"א להגביל לתאר עד כמה הוא החושך וההסתור אורו ית' וגם אחרי שנתאר בדמיונו חושך והסתור חיובי, יבוא השלילה אחרי החיוב ויסתיר גם את זה, ובפרט שמזכיר בתניא ענין של קליפות לומר אני ואפסי עוד כלומר לומר ואפסי עוד זהו הסתר והעלם שאין להגבילו ולתארו. וזה יתאים שכ"ק אדמו"ר נ"ע מפרש במאמרים הפירוש למטה עד אין תכלית ולמעלה עד אין קץ, שלמעלה עד אין קץ הפירוש אין לתאר פשיטות ובל"ג של גילויים מאוא"ס (ויכולים לתווך זה עם ענין משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, שאין להגביל ולתאר את פשיטות האוא"ס אפילו בענין הכי נעלה כי אחרי החיוב יבוא השלילה עד אין סוף). ולמטה עד אין תכלית הפירוש שאין לתאר עד כמה יש ענין ההסתור וההעלם. עיין בדרושי צ"ד (שזה לכאורה פי' שונה ממה שמבואר בס"ו אדם כי יקריב).

ואגב, לפי הפירוש הזה יש לפרש שזה מה שאורו ית' הוא א"ס, צריכים להבין שאין זה רק שהוא אין סוף להתפשטותו, אלא גם אין סוף להעילויים של האור, כלומר אין סוף להתפשטותו הוא הפירוש שאין לו תכלה, אבל לפי ענין של משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול יוצא מזה שאין לומר תחלה ג"כ על אור א"ס כלומר אחרי תיאור הפשיטות הכי עליונה יבוא השלילה ע"ז ואחרי השלילה יבוא החיוב על פשיטות ובל"ג יותר נעלה וגם ע"ז יבוא השלילה ובזה יש להלך עד אין סוף.

כי הרי זהו הפירוש שהנשמות בג"ע עולים בעילוי אחר עילוי בביטול השגתם, יהללך סלה נצחיות. ולמה, מפני שאין לתאר ווי הויך און איפה מתחיל (כלומר באיזה מדרגה בפשיטות חיובית) ענין הגילויים. ולפי"ז אוא"ס כלומר אורו ית' אין לו תחילה ואין לו תכלה, אפילו בהגדר שביכלתו להאיר לבד. ובעצם זהו הכוונה בפשט המאמרים שאור מצד היותו אור ולא עצם הרי יש לו תחילה וסוף, אבל מצד דביקותו בהעצם עושה אותו שיהי' א"ס להתפשטותו (ת"רס"ד).

ולפי מה שהסברתי כאילו נאמר זהו מה שאור דבוק בהעצם, הדביקות הזו הרי היא דביקות שאין להגבילו עד כמה דבוק, ואם נתאר דביקות יבוא השלילה ע"ז ונתאר דביקות יותר פנימית עד אין קץ בזה, ואם אין לתאר עד כמה דבוק וויא הויך ס'איז די דביקות הרי זה עושה את האור שיהי' בלי תחילה ובמילא א"ס

להתפשטותו. ואחרי כל הנ"ל זהו רק הפשיטות של האור בגדר הגילויים בהקו של ביכולתו להאיר. ובפרט שמהות ענין האור הוא העלם (עילוי אחר עילוי בלי גבול בהשלא להאיר) וגילוי ביחד. זה פותח הבנה חדשה לגמרי בהבנת בלי גבול של האור, וזה משמע מפורש בהמאמר קודש ישראל להוי' ראשית תבואתה (ס"ו) שאו"ס חוץ מגילוי האור והעלם של הגילוי ישנו ההעלם העצמי של האור (חוץ ענין שמו קדמון) כלומר נקודת העצמית של האור, העלם וגילוי ביחד.

וא"כ אם האור הוא בנקודתו ועצמיותו הוא חיבור העלם וגילוי, הלהאיר והשלא להאיר, א"כ אורו ית' הוא בל"ג אמיתי. וזהו ענין הפנימי שאחרי ככלות הכל הרי צריכים לבאר ולהסביר שחוץ מבל"ג וא"ס לא ישנו שום דבר, וכל הענינים והמדריגות שבהשתל' באופני הגילויים והעלמות, הרי כל האופנים והחילוקים והענינים הפרטיים, הרי מתחברים בנקודה אחת, והנקודה היא אורו ית' הבל"ג, לא רק בל"ג בהלהאיר (שזה לבד היא פשיטות עמוקה באין לו תחילה ותכלה כנ"ל) אלא הבל"ג של העלם וגילוי כאחד, הרי אז כל המדריגות והחילוקים מתחברים לנקודה אחת וכל ספירה וענין הוא מחלקי הבל"ג (כפי הביטוי שלך) והעבודת הקודש שמסביר שאם תאמר יש לו כח רק בבלי גבול אתה מחסר שלימותו, כוונתו לא רק שהוא ית' יכול להמציא ממנו ענין גבולי כי ע"ז לא צריכים ראי' כי הרי נבראו עולמות, אלא כוונתו שהגבול הוא שלימותו ומחלקי עניניו של הבל"ג. וזוכר אני מפורש שבדרך מצותיך (כנדמה בהלל) אומר ע"ז מפורש שכוחו בגבול הפירוש שיאיר ויתגלה בגבול.

ובכן יודע אני שבלי כוונה כאילו נכנסתי בהענינים האלו לכתוב ואיני יודע אם הבאתי בכתב בדיוק את כוונתי, אבל בכל אופן יודע אני שעלי עוד לענות לך על דבריך היקרים בדא"ח שכתבת לי לפני כמה חודשים ופשוט מצד אי המצאת הזמן החפשי עדיין לא ענית.

אבל דבר אחד אומר לך עשית בשבילי משהו גדול כי דבריך בשבילי הם נקודות יסודות שעוזרות לי בלימודי בדא"ח, והלואי שאוכל להתמסר ללימוד כדבעי למיהוי. ואני מקוה שעוד יבוא הזמן ובקרוב שאוכל למצוא זמן ללמוד כל יום כפי שאני מתברך בלב. ובכן השעה מתקרבת ללכת להגיד שליחות והזמן הזה אולי יהיה יותר מתאים לעשות חשבון צדק ולהתעורר בהענינים שצריכים להתעורר בזמן הרחמים והסליחות. וחושב אני לעצמי שבאמת הענינים הכי עמוקים אפילו בדא"ח יש להם קשר לעבודת האדם, ומשפיע אפילו לא רק על השכל אלא אפילו על מדות עד מעשה, כי באמת הכל חד ואין ענינים מחולקים כמו השכלה ועבודה, ויש בזה עוד להסביר.

ובכן אקצר כי השעה הוא חצות והבה נקווה שנזכה להתעורר בתשובה
אמיתית ולהכתב ולהחתם לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

הערות בספר התניא

תניא פרק כ': אבל עשר בחי' חב"ד כו' הן שרש ומקור המחשבה ואין בהם בחי' אותיות עדיין קודם שמתלבשות בלבוש המחשבה.

לכאורה הביאור בזה, שאין בהם אותיות ע"ד אותיות הכתיבה, כלומר, ישנם אותיות גם בהכוחות מצד עצמם, וכמאמר הנפש מלאה אותיות, ויהי האדם לנפש חי' ותרגומו לרוח ממללא וכו', אלא שהאותיות דשם הם ע"ד אותיות החקיקה מיני' ובי', אותיות עצמיים. ויתאים עם הכתוב בפרק כ"א, וז"ל: שאז היו אותיות המחשבה והדבור הזה הנמשכות מחמדה ותשוקה זו בכח בלב ומיוחדות שם בתכלית היחוד בשרשן, עיי"ש.

תניא סוף פרק כ"א: כי ה' הוא האלקים וכמ"ש במ"א ולכן קמיה כולא כלא חשיב ממש.

הביאור בזה שאני הוי' לא שניתי הוא מצד שכולא קמי' כלא חשיב, שאין ערך לעולמות שיפעלו שינוי ביחודו ואחדותו, כי הם כערך הגבול לגבי בל"ג, שני אותיות אפילו לגבי נפש המדברת שיכול לדבר דיבורים לאין קץ, וכנ"ל בהתחלת פרק כ'. אלא שההוספה שבזה בפרק כ"א שלגבי הקב"ה אין הצמצום מעלים ומסתיר, הרי ניתוסף עומק בזה, שהכולא קמי' כלא חשיב, הוא קמי' דייקא, לגבי

עצמותו ומהותו ית', כלא חשיב, ה"ז ענין עצמי. כלומר, הכלא חשיב הוא לא רק בשטח המקבל המתאר "ריחוק ערכי" של האין ערוך בין גבול לבלי גבול, אלא בעצם עצמותו ית' ויתעלה נמצא בחיוב עצמי ומוחלטי אין ערוך בין גבול לבלי גבול, אז האין ערוך הוא אמיתי, בל"ג העצמי. לא רק אין ערוך בסדר השתלשלות, ואפילו האין ערוך כמו שהוא מתואר בהלמעלה מסדר השתלשלות, אלא אין ערוך העצמי, אין ערוך לך כו'. ובמילא גם היחוד האמיתי הוא ג"כ רק קמי' ית', כמבואר באגה"ק ב' קטנתי "כל שהוא קמי' יותר הוא יותר כלא" עיי"ש, וא"כ האי ערך של העולמות לגבי אלקות להיותם "כלא", ה"ה "קמי'" וכו'.

ואולי זהו הכוונה בהשינוי לשון בסוף פרק כ"א, "קמי' כולא כלא חשיב ממש", כלומר, כולא קמי' כלא חשיב (הנזכר בפרק כ'), ניתוסף בפרק כ"א שהוא קמי' בלי שום צמצומים, וא"כ הכלא חשיב הוא באין ערוך האמיתי להיותו קמי' ית' ממש, כלומר, בחיוב ובהחלט עצמי.

תניא פרק מ"ב: וגם כי אין לו דמות הגוף הרי אדרבה הכל גלוי וידוע לפניו ביתר שאת לאין קץ מראיית העין ושמיעת האוזן עד"מ.

כלומר, מצד הסבר הענינים שלמעלה אין כת חסר פועל, הרי הענין שאין לו דמות הגוף וכו', פירושו, שכל הענינים שנתגלו בסדר השתלשלות, ראוי' ושמיעה באלקות, שבכללותם הם ענין של ע"ס העליונות, הרי אלקות בפשיטותו פירושו ראוי' ושמיעה באופן עצמי, ע"ס העצמיים, חכמה העצמית וכו'. וזהו המכוון בה"אדרבה", שיש להתפעל מזה שה' צופה ומביט ומאזין ומקשיב, כי הראוי' וההבטה הן עצמיים ומוחלטיים כמו שהוא ית' מוחלט המציאות, וד"ל.

תניא פרק מ"ה: ואין הפי' טובב ומקיף מלמעלה בבחי' מקום ח"ו, כי לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות.

לכאורה השלילה היא, שלא נאמר שטובב פירושו ע"ד על השמים כבודו, כלומר, פשוט מכל ענין של עלמין, כי עדיין בזה האט זיך נאך ניט אויסגעזאגט

הפשיטות והעצמיות וההחלטיות שבאלקות. ואמיתית ענין סובב, פירוש, שכולל ונושא בעצמותו ית' כל ענין עלמין, ע"ד מאמיתית המצאו נמצאו כל הנמצאים. כלומר, כל ענין של עלמין וע"ס וסדר השתלשלות, עצמותו ית' חייבם. וזה שבאצילות מאיר הארה מעצמות הקו ובבי"ע הארה דהארה ועד ענין של הארה דהארה דהארה, אין הענינים התחלתן הוא מגילויים והשתלשלות, אלא הגדרים האלו העצם חייבם. דער אויבערשטער אליין ית' ויתעלה האט מחייב געווען את התוארים האלו והגדרים האלו. ולפיכך מובן שענין הארה והארה דהארה, אין זה ענין של מעלה ומטה וקדימה ואיחור, אלא כלולים בו ית' באחדות פשוטה, כי חיובם הוא מצד העצם, וד"ל.

שער היחוד והאמונה פרק ג': ומה שכל נברא ונפעל נראה לנו ליש וממשות, זהו מחמת שאין אנו משיגים ורואים בעיני בשר את כח ה' ורוח פיו שבנברא. אבל אילו נתנה רשות לעין לראות ולהשיג את החיות ורוחניות כו' לא הי' גשמיות הנברא וחומר וממשו נראה כלל לעינינו כי הוא בטל במציאות ממש כו'.

פרק ד': הן הן גבורותיו כו' שלא יבטל גוף הנברא במציאות.

וההפרש בדרך אפשר, שהביטולים (כלומר יחודם באלקות) מלמטה למעלה, עיני בשר לנו, ע"ד כמו שמישש אינו משיג שכל וסברא, כך אין בהנברא אפילו בהכלים והחושים הכי דקים ונעלים צו פילען רוחניות והעיקר פילען אלקות. וממילא נמצא הנברא בגדר מציאות, ואפילו גשמי וחומרי ("גשמיות הנברא וחומר", לשון שער היחוד "א פרק ג'). אבל באמת לא זהו כל כולו של הביטול והיחוד של הבריאה עם הבורא (לא זו אף זו), כי מציאותו וישותו שמסתיר על חיותו "ואורו", זהו כח א"ס שלית מח' תפיסא בי' כלל, וא"כ הנברא בהיותו במציאותו וישותו הוא, הישות והמציאות הזו ענינה סתימות העצמי הנעלם מכל רעיון. עד שגם בקדשי-קדשים - מקום הארון אינו מן המדה, לא שמקום הארון שהוא אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו נתבטל ונכלל בלמע' מגדר מקום, אלא שהמקום עצמו, בהיותו בעצם מקום ומדה (שהתורה מעידה שזה הוא מקומה ומידתה, הגבלה עצמית וכו') הוא בלי מקום. אלא שלית דין אתר הדיוט, ולע"ל יהי' בהתגלות ותפיסא בכל העשר ספירות, וידע כל פעול בראיית החכ' והבנה (מה שעכשיו לית מח' תפיסא בי') עד ראי' מוחשית, גבול וכלי גבול ונושא הפכים. און עס וועט רעכט זיין ברעכטקייט עצמי, אפילו בכלים ובגילויים. וזה יהי' החידוש

דלעתיד, מה שעכשיו המאור הוא בהתגלות, ולע"ל יהי' עצמות המאור בגילוי גם בגילויים והמשכות עד התלבשות אורות בכלים, כי אין עוד מלבדו.

והחידוש בספירת המלכות מה שלית לה מגרמי' כלום, שענינה ביטול אמיתי, עד שכל המציאות כולה מאמיתית המצאו נמצאו (לשון הרמב"ם), מה שהביטול הזה מגיע עד המציאות בזמן ומקום. מה שכל המציאות כולה מוגדרה בזמן ומקום, והגילוי העצום הנעלה מגיע עד גדרו הוא. כי הוא דווקא בספי' המלכות, מלך מלך וימלוך, וכן מלך למעלה עד אין קץ ולמטה כו' וכן לד' סטריין, כמבואר בשער היחוד והאמונה פרק ז'. משא"כ ה ספירות שלמע' מספירת המלכות, מה שאבא עילאה מקננה באצי', הרי כללות ענין חו"ב הוא הגילוי לעצמו (כמו שהוא בעולם האצילות), א"כ ה"ה הוא לבדו ואין זולתו, שזוהי מדרי' החכ', והוא למע' מגדר מקום וזמן, אלא גילוי אין סופי בהתפשטות בלתי מוגבלת. כי הרי גם באצי' מדתן עשר, ובכ"ז אין להם סוף בנצחיות ואין סופיות, בלתי מוגדר בעבר הוה ועתיד וכן ד' סטריין ומעלה ומטה. וזהו החידוש בספירת המלכות, שההתנשאות עצמי (אמיתית המצאו) בא עד התנשאות על עם (עוממות, דברים זרים ונפרדים, זמן ומקום), וממנו נמצאו כל הנמצאים.

דיוק הלשונות בין פרק ג' בשער היחוד והאמונה לבין פרק יו"ד:

בפרק ג': "שאם מתפשט ומאיר למרחוק כ"כ כ"ש שיוכל להאיר במקומו ממש", כלומר במקום המאור, אלא שזהו כעין שרגא בטיהרא מאי אהני. משא"כ בפרק יו"ד הלשון: "וכשהאור הוא במקורו בגוף השמש הוא מיוחד עמו בתכלית היחוד כי אין שם רק עצם אחד שהוא גוף המאור המאיר כי הזיו והאור שם עצם אחד ממש עם גוף המאור המאיר וכו'", כלומר הנקודה פה הוא כי כל הכלול בהעצם הוא כמו העצם, אור אין עצם איז איין זאך. וזהו בהתאם להביאור בתניא פ' כ"א ביטול העולמות ע"ד ביטול האותיות במקורם וכו'.

הערות בדא"ח

אוא"ס למעלה מעלה עא"ק ולמטה מטה עא"ת:

המדות שבכתר נקראים "טורי חשוכא", משא"כ עולם האצילות הו"ע הגילוי שבאלקות (שיר המעלות תרס"ד). ה"טורי חשוכא" שבכתר הו"ע היות ששם נמצא העצמיות שבאוא"ס בהשני קווי"ן יחד. כלומר, ה"למטה מטה עד אין תכלית" בקשר עצמי עם ה"למעלה מעלה עד אין קץ". א"כ אפילו ענין "הגילוי" שבאלקות, הו"ע נעלמי ועצמי, טורי חשוכא. וי"ל שזהו ההפלאה בהביטוי (בזהר ובתיקונים) "אוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית" על הביטוי "לית אתר פנוי מיני", כלומר, לא זו בלבד שמוסבר ענין שהוא ית' למעלה מעלה עד אין קץ, סתום בעצם, למעלה מכל ענין "אתר", אלא לא זו אף זו, שבהיותו בענין "אתר", הרי ה"לית אתר פנוי מיני" קשור בנקודה עצמית עם הלמעלה מעלה, סתום בעצם. ובקיצור: אחרי גילוי הביטוי של הזהר והתיקונים, הרי ה"מלא כל הארץ כבודו", "לית אתר פנוי מיני", יש בזה עכשיו עומק גדול מאד. זה נתחדש אצלי בביקור אצל חברי וידידי ר' יואל שי' כהן, מוצש"ק כ' חשון תשל"ז, ששוחחנו בענין הנ"ל וזה מה שנתחדש אז.

אוא"ס למעלה עא"ק ולמטה עא"ת – בעולם האצילות:

אלקות הוא למעלה עד אין קץ סתימא דכל סתימין ועילאה על כל עילאין, ועכ"ז למטה עד אין תכלית בגילוי אחר גילוי, עד ענין ש"אתה מחי' את כולם" בדרך הארה והארה דהארה, ועוד יותר, חילופי ותמורי האותיות שמורים על חיות מועט ומצומצם, ועכ"ז שיינט אדורך בהם אמיתית אלקותו ית'.

ואצילות, להיותו עולם הגילוי והמספר [ס' בפתח, פ' בצירין], לכן ה"למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית" מתבטא בספירות חכמה עד המלכות. חכמה הוא גילוי האמת כמו שהוא למעלה מן כל תואר וגילוי שהוא ית' הוא לבדו ואין זולתו, עד האצלת ספירת המלכות שהוא הגילוי לזולתו, עד כדי ש"אין מלך בלי עם". כל ענין ספירת המלכות, מהתחלת התעוררות המדה עד גילוי' למקבל במקיף ובפנימי, שטעלט זיך אויס דוקא מיט "עם", עוד יותר מכמו רחמים וחסדים שג"כ שייך דוקא כשיש זולת (וכמבואר ההפרש בדא"ח), עאכו"כ ספירת המלכות.

אלא, שה"למעלה עד א"ק" וה"למטה עא"ת" (חכמה עד המלכות כנ"ל) זהו כמו שהוא בשטח המקבל, ולכן ה"למעלה" כלומר הסתימות שבספירת החכמה עד המלכות, הם עשר מדריגות, כלומר הן ההעלם והן הגילוי הם בערך ובתואר להיותם בגדר הגילוי, ועוד יותר בשטח מקבל מדוד ומוגבל, אלא רק איהו וחיוהי וגרמוהי חד ביחידות עצמיות.

וזהו דוקא עומק הבל"ג בהשני קווים למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, שבא ונמשך עד שטח המקבל. כלומר, אמיתית ענין של השני קווין הם למעלה פון ארויסזאגן זיך אין עשר ספירות, אלא למעלה מן כל מדידה של עשר, ועם זה דווקא הבלי גבול בא עד שגם בשטח המקבל מאיר ונמצא השני קווין. כי זהו פירוש בל"ג, אין הגבלה ואין סיום ואינו מסתיים ומאיר מראשו ועד סופו בשווה. בשטח העצמי נקודתו העצמית הוא השני קווין, כי זהו עומק האלקות, והאמת הזו מאיר עד שטח המקבל, בגילוי עולם האצילות, ומתבטא בספירות חכמה עד מלכות שהערך ביניהם הוא עשר ולא תשע, ולא אי"ע וכו'.

ספירות אין קץ:

בהמשך הנ"ל. עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, פירושו הוא, שהאין ערוך מן חכמה – סתימא דכל סתימין – עד מלכות – שהוא תכלית הגילוי (כמבואר שאמיתית שטח המקבל הוא דוקא במלכות, אין מלך בלי עם) – הם עשר דרגין, עשר עליות מן הגילוי עד ההעלם והסתימות, או עשר המשכות מן ההעלם עד הגילוי, שמובן מזה שזהו רק כמו שהוא בשטח המקבל דוקא. כי בעצם עצמותו ית' ויתעלה (שטח העצמי), הן הגילוי כלומר "אנא לא אמצאך" והן ההעלם "אנא אמצאך" (ולו דומי' תהלה, נורא תהלות), אינם תוארים מעורכים ומגבלים, אלא תוארים עצמיים ומחוייבים מצד העצם ית'. וזהו פירוש "ספירות עד אין קץ", כלומר, ההעלם והגילוי, הלמעלה עא"ק והלמטה עא"ת, ענינם בלי גבול ספירות, דאס גיט בלי גבול גילויים, ולא כמו שהוא בהאצלת עולם האצילות שהשני קווין זאגן זיך ארויס בעשר דוקא, וד"ל.

(לא מבואר לתכליתו פירוש של ספירות אין קץ, לתווך עם ענין של השני קווין, ועוד יבואר בע"ה).

הכל יודוך והכל ישבוחך כו':

הוא ההרגש כמו שהוא בעולם האצילות, שהכל מודים ומשבחים. כל המציאות כולה תוכנה הפנימי הוא גדר הגילוי, דאס וואס הוא ית' איז גלוי, והכל מודה ומשבח אותו ית'. אלא שהיות שהוא בגדר שטח המקבל, א"כ ה"הכל (יודוך)" הוא בעשר ספירות אורות בכלים. אלא היות שעולם האצילות הוא עולם האחדות, הרי עשר ולא תשע איז דבוק בענין ספירות עד אין קץ וכו'. כי [אתה הוא הוי' לבדך] אתה והוא והוי' הוא דבוק וכלול בהלבדך, בבחי' הוא לבדו הוא.

הוי' מלך גאות לבש:

מלכות הוא בחי' לבוש. כללות הגילויים באלקות בחינתם הוא מלכות, להורות שהכל ממנו ית', כי ממך הכל. עד שאפילו גילויים שהם בבחי' לבוש שהעצם מתעלם בו ככל גדר לבוש, כי עצמות אלקות אינו נמשך, כי אני הוי' לא שנית, ואינו נמשך (מתפעל) להמשיך ממנו גילויים, שזהו תוכן ענין לבוש שהעצם מתכסה ומתעלם, אלא אדרבה זהו האחדות והיחידות שבאלקות, שהגילויים ממנו ית', למרות שרחוק ערכם כריחוק הלבוש לגבי המלוכש (בתור משל לשכך את האוון), בכל זה הרי זה גם שמו, שמו העצמי שהעצם נקרא בשם זה, וכנ"ל שממך הכל. אבל העיקר, שכל כללות האורות והגילויים, ואפילו גילוי לעצמו (שסוף סוף גילוי לעצמו ממנו נמשך גילוי לזולתו) למעלה עד אין קץ, סתום בעצם, בא להיות גלוי עד אין תכלית, גילוי לזולתו עד הבחי' הכי מצומצמת, כללות ענינם מתבטאת בענין מלך גאות לבש, לבושו שנתלבש בהם, שרחוק ערכם וכנ"ל, ובכל זאת זהו שמו שבזה הוא נקרא, שמו העצמי, עד אשר אני הוי' הוא שמי, שמו העצמי וכו' מאמיתית המצאו נמצאו.

"כאילו לא השכיל שום שכל כלל" (תקעו תרס"א):

בנמשל למעלה הוא ענין גילוי מדת מלכותו ית', התנשאות העצמית, מנושא בעצם, גילוי ענין שאלקות הוא למעלה מעלה עד אין קץ, סתום בעצם ובאמת, שלמעלה מעלה אפילו מהדרגא "ממלא מקום החלל ולא הי' מקום לעמידת העולמות", ההשערה בכח כמו שהיא בדרגת אותיות החקיקה, חיצוניות מעורב עם הפנימיות וכו', אלא "לא השכיל שום שכל כלל", מלכותו ית' מנושא בעצם מצד העצם, וד"ל.

וזה דוקא בוקע את חושך הצמצום. כלומר, שעם היות שאין ערוך ערכם, עד שמיעוט אין מספיק וכו', אלא אין ערוך הבלתי מוגבל, בכ"ז מצד התנשאות העצמית שהוא ית' למעלה מעלה עד אין קץ, גייט אראפ אפילו די הגבלה "שלא הי' מקום לעמידת העולמות".

כלים – דביקות ניכרת ובלתי ניכרת:

האין סופיות והבלי גבול שבהאור תבחן בהבלתי מציאות של הכלי, עד הדרגא הכי עליונה של כלי (לפני הצמצום), אותיות החקיקה, שמוכן שהאור הקשור בהם והמתגלה על-ידם הוא אין סוף ובלי גבול. אין כלי בלי אור, כי הלא מהבלתי מציאות ופשיטות מוחלטת נמצא ונמשך המצב (הכלי). מהמצב (כלי) הכי עליון, שהוא בחינה למעלה מרצון, כלומר פשיטות ושלילת גדר מצב (כלי) של רצון, ועד מצב בחינת (כלי) מלכות, הרי כולם דבוקים באמיתית המציאות, וא"כ הדביקות הניכרת בהם הוא האור. אלא שמבואר שחוץ מהדביקות הניכרת ישנה הדביקות הבלתי ניכרת, כלומר אם רק מצד גדר של להאיר, בכל אופן של גילוי, כלומר "אנא לא אמצאך", איז נאך נישט רעכט מהו מהותו של המצב בתור כלי, כמו גדר של כלי שממשיך אור כמבואר בדא"ח. אלא דוקא מבין שניהם, מצד הלמעלה מעלה עד אין קץ, שבגילוי מתבטא ענין הצמצום וההעלם, עד על דרך שמבואר שמהצמצום עצמו הוא התהוות הכלים, כלומר במהותה של הכלי ישנה גם הדביקות העצמית הקשורה בהסתימות והעצמית של הסתום והנעלם בעצם ית'. ובהשני ענינים דוקא, כלומר בשני הגדרים של דביקות (כי דביקות מוכרחת להיות, כי מאמיתת המצאו נמצאו) ניכרת ובלתי ניכרת, בזה דוקא בנינה של המצב כלומר הכלי. ורק באופן כזה בנינה הוא על דרך המבואר שסוף סוף יתגלה בשטח המקבל (מצב, וכלי) שטח העצמי, מרחב העצמי של המשפיע בעצם שממך הכל וכו'.

אותיות שבאוא"ס שלפני הצמצום:

ב' הלשונות בדא"ח: לפני הצמצום הי' האור מאיר ע"י האותיות (עיין בביאור את שבתותי בלקו"ת), וגם נאמר הלשון בדא"ח שכח הגבול שבאוא"ס הי' בהעלם בהתגברות כח הבל"ג. לכאור' יש לתווכ' ב' הענינים הנ"ל ע"י המבואר בלקו"ת בביאור אם בחוקותי, וז"ל: משא"כ בע"י וא"א הגם שיש בהם שרש לכלים דיי"ס, אין הכלים ניכרים ונתגלים בהם עדיין אלא בהעלם גדול, ונמשלו לאותיות החקיקה שאין כאן דבר זר וכו', ועי"ש באריכות. שהנקודה העיקרית בזה, שאותיות, היינו הכח הגבול, כמו שהוא בלי צמצום, ה"ה אותיות החקיקה מיני' ובי'. מעלתם הוא, ונקודתם הוא – העצם, מען קען דעם עצם ניט אויסטאן פון דעם, ע"ד מלאה הארץ קניניך וכו', קנינו העצמי, מאמיתת המצאו נמצאו הנמצאים, הוא ית' חייבם בהחלט עצמי, ע"ד המבואר בתורה אנא נפשי כתבית היבית וכו' וד"ל.

עיינן בהמאמר נשא את ראש תרע"ב, וז"ל: ומ"מ בעתיק י"ל ששם לא יש ענין הכלים כלל, ע"כ. כלומר לא יש ענין הכלים, אלא על דרך אותיות החקיקה שהם מיני' ובי', אלא עתיק הוא אמיתת עצמותו ית' בהנקודה הפשוטה והעצמית שהוא ית' למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית בהשוואה וביחוד עצמי.

מכתבי הרה"ח ר' משה גורארי' לבנו הרה"ח ר' נתן ע"ה בעניני דא"ח ועבודת ה'

יום א' שופטים תשי"ג

ואתה ביום חופתך בעז"ה, שהוא היוה"כ האחד והיחיד ביחידים שבו ביכלתכם לבקש מאת הש"י שיצליח לכם בחיים החדשים ומזלא דבי תרי עדיף, שירים הש"י מזלכם שיאיר ויזרח הצלחתכם בגו"ר לנצח, תבקשו גם בשבילנו חסדי ורחמי הש"י להצליח לנו בכל פרט בכריאות ופרנסה טובה מידו הרחבה בע"ה ולזכות לרוב נחת מכם יקירנו ומכל בנינו ונכדינו יחי'. . הש"י יתן בלבך לשוב בתשובה שלימה ואמיתית ביום חופתך ויסלח לך הש"י על כל, ותקח ע"ע לשמור מצותיו ית' באמת. כי החיים מלאים נסיונות בכל פרט וצריך לקבל להתייצב על דרך טובה ואז עוזר הש"י. והקבלה באמת ובמוחלט זהו הכלי שיעזור הש"י לעמוד בנסיון. ותזכו לישועת הש"י מעתה ועד עולם להושע בכל פרט בחיים טובים ומאושרים באמת. אני מחכה ומצפה לידיעות טובות. והש"י ירחם ויצליח לכם נצח בכל הטוב, ונזכה לבשו"ט ולראותכם בקרוב בחו"ש.

הי' שלום ומבורכים באמת כברכת אביך המסור לך בכל לב ונפש מתגעגע עד מאד לראותכם ומתפלל להש"י להצלחתכם האמיתי.

ב' דחומ"פ תשי"ד

נהניתי מאד שעשית בהסכם ובהחלט חזק קביעות עתים לטובה, וצריכים להתיצב על דרך טובה מתחילה, ואח"כ כבר יותר נקל. העיקר, היציאה הראשונה בחיים צריכה להיות מחושבת ובשיקול הדעת עפ"י יסודות התורה והחסידות, והש"י צדיק יבחן ועמך כולם צדיקים, ומה שעושים לחוק בחיים אח"כ כבר יותר בנקל, וכידוע בענין הנסיונות. וכל החיים המה לנסות את האדם, וכאשר עומדים בהנסיון וראים אח"כ אשר ה' רק נסיון שהש"י העמיד לפני האדם מה שיהי' נראה לו לקשה וכבד ועצם ענין אם עומדים בנסיון שובר את הקושיא וההעלם, וכן הוא בענינים הרוחניים כמו תפילה בציבור בבוקר וכמה שאפשר גם מנחה ומעריב וקביעות עתים לתורה וכן הוא בחיים המשותפים להתבונן לעשות נוח אחד לחבירו ולמצוא חיים, גם חיים רוחניים, משותפים. שהלא הבדילנו מן התועים והטועים ואין לנו ענין וטעם בבתי שחוק וקלות ראש אלא החיים הנעימים כמו שהמה עפ"י התורה ומחושבים בדרכי הגיון השכל מנעימים ומענגים, וטוב הש"י לקויו ונפש תדרשנו.

תשכ"ב

והש"י יתן גם להבא פרנסה בריוח. אבל אתה יודע המים רבים הטרדות שמבלבלים. ומה טוב להאדם אילו ה' זוכה לשליטת המוח על הלב וע"ז צריכים עבודה ולהתרגל מנוער שס"ס עצת הש"י היא תקום. ומה יתן ומה יוסיף הדאגות. וזאת עצתי גם לך תמיד להתבונן בזה. ובאמת די לכל אחד שלמד ולומד דא"ח הבנתו בענינים אלו ורק מה שחסר ההשבה אל הלב ולהתנהג בפועל כמו שהמוח מבין. שרואים בעצמם השני הפכים ממש איך שאינו משתווה חיוב השכל להרגש הלב וכ"ש להפומ"מ וע"ז צריכים עבודה רבה יתיר ותדיר. ואם אתה יש לך קביעות עת ללימוד כל יום ממש שעה ושתים ומה טוב עם חבר או חברותא. ללמוד כל יום גמרא ממש ודא"ח בעיון ומכ"ש בש"ק וצריכים לקבוע מאד בנפש שאחרת א"א להיות בשו"א וממש כמו להתפלל בכל יום האפשר ח"ו לדחות. ואורח חיים של כל אחד אינו שוה בהמניעות מבית ומחוץ אבל אם קובעים בדרך מוחלט ופנימה, מתגברים על המניעות. אתה מתאר לך היטב שאני בעל נסיון בכל הבחי' ושמע בני לדברי.

עש"ק נחמו תשכ"ד

בלמדי תניא פרק מח עלה ברעיוני שאולי הפירוש במ"ש כי כשמו כן הוא כו', שתמיד לא הבנתי מה פי' הדברים, ואדרבה שמו ית' כמותו א"ס וא"ת כו' וכמ"ש הוא ושמו בלבד שגם השם בלבד, וכמדומה שבמאמר כי עמך תרס"ו יש שני פי' עיי"ש.

ואולי צריכים ללמוד כי כשמו כו' כן הוא א"ס וא"ת כלל לאור וחיות המתפשט. כלומר שהשם בודאי א"ס וזה לא בא להשמיענו כי שמו ית' דבוק ממש ועוד יותר מן דביקות אור במאור ע"ד שמו קדמון כו' ואכמ"ל (והוא ענין קריאת השם שהוא זולתו ועצם ענין של השם גם במשל שייך להעצם. וכבר פעם דיברנו ע"ז וכמו שמביאים בדא"ח מ"ש ברש"י ע"פ וכל אשר יקרא האדם כו' שמו לעולם. ובתניא שעה"י פ"א להחיותו לעולם. והשם במשל ענין נצחי אחרי העלי' מהבירורים ותמיד נקרא בשם הזה. והראי' מלימוד אותיות השם במשניות אחרי כו' ועוד ראיות ע"ז מתינוק שנולד כו' שמלין בכדי שיקום בתחיית המתים שהכוונה לא עצם המילה אלא מה שקוראים אותו בשם. וראיתי במק"א שגם לנקבה קוראים שם ולא ביררתי עדיין המנהג של ישראל בזה הש"י ישמרנו כו'. וכן מהסלקא דעתך בגמרא יקום על שמו ביבום וכמדומני שרש"י בחומש מפרש כפשוטו אם שבגמרא יבמות הוא רק קס"ד והמסקנא לא כן עיי"ש. וזהו"ע מה שמביא כ"ק במאמר הנ"ל כמדומני ממש"כ בתו"א במאמר ואני לקחתי כו' שהשם כלול בהעצם יותר מכמו כחות כו'. וצ"ע באיזה שם קם בתחיית המתים. ואולי ע"ד באיזה גוף קם כו'. אם שכמדומני יש ביאור שכל הגופים שעבדו הש"י בכל הגלגולים יתכללו ואיך זה בהשמות).

אלא הכוונה והפירוש שאוא"ס שהוא התפשטות ענין שמו ית' הוא תמיד, כלומר בכל ענין התפשטותו שבא עד למטה ע"א"ק בעצם הוא א"ס כו'. ואולי זה הפירוש הפשוט לגמרי ולא חידשתי דבר אלא שלא באתי בשכלי על הפי' הנכון והפשוט.

וצריכים לברר הענין במקומות בלק"ת איפה שנזכר כי כשמו כו' אם יתאים שם ואני שזכרוני לצערי לא כ"כ, איני זוכר בשעה זו איפה לעיין. אם תדע, תכתוב.

חו"ש לכם אהוביי ויקיריי מאד מאד יחי'

ת"ל בעד החוה"ש שאתנו, כה יעזור הש"י להתבשר מכם בבשו"ט תמיד. מאז כתבתי לכם קבלנו ב"ה שני מכתבים ששימחו אותנו מאד בכשורת החוה"ש ואשר ב"ה עסקך מתפתח ומשתפר. הש"י יעזור בפרנסה מרובה ובמנוחת הנפש.

וצריכים ברכה מיוחדת מהש"י שהפרנסה המושגחה תבוא להאדם בלי טורח כ"כ ויגיעת המוח וכמ"ש בדא"ח בענין התלבשות השפע בריבוי לבושי הטבע, שכל מה שבא יותר בלבושים צריכים יותר לעבודה ויגיעה ותלוי בעבודת האדם ועמדו בנסינות שאז הנה זוכה שההשפעה מלמעלה אינה באה כ"כ בהגשמה. ויש בזה אריכות הסברים בענין כי לא לחכמים כו' ולפעמים החכמה תחי' כו' ועכ"פ לא חסר הידיעה וההבנה מפי ספרים ומפי סופרים.

אבל העיקר לא ההבנה והשכל שאין בכחו לחדש לשנות ולא מספיק מה שמבינים היטיב וכנראה בחוש שמבינים ברור ומ"מ לא עושים או גם להיפך ממש, מפני שהשכל הוא רק אור הנפש ואין בכחו לחדש אלא רק לעורר והעיקר מה שבא מלמעלה מן השכל, מהרצון, ע"י דרך השכל אל המדות.

והלואי יכיר האדם בצעירותו מה שרואה בזקנותו שאז כבר רואים את הזמן היקר שהשקיעו ואין להחזירו. ומי כמוני יכול להרגיש זאת. וצריכים לכחות חזקים יותר מכח השכל, שלכאורה [כח השכל] לוקח הכל עד שנדמה לו שלא נשאר כלום כי הכל בא בהבנה ובתפיסה. והאמת שהשכל [אכן] לוקח הכל, אבל ה"הכל" הוא [רק] כל המהות שבא בגילויים, אבל לא מגיע להעצם עצמו, וכל כולו נראה לו, אבל [הוא] כמו תמונת העצם ואין העצם עצמו. וכמו שהוסבר בענין לית מחשבה תפיסה ביה כלל שהמחשבה והשכל יכול להבין, עד ששואל עצמו איפה העצם שלא הבין. והאמת שהעצם שלא הבין אינו יודע אותו אף לאמר שלא הבין. והרי כל הענינים הגבוהים ומופלאים מוסברים בחסידות עד"מ ובריבוי הסברים עמוקים ודקים ומתארים את הנמשל עד"ז ואין זה רק הריחוק מהמשל לנמשל לבד (שאינו בערך) אלא כל מה שמבינים הוא ענינים וגילויים כמו ע"ד שכל המאור בא בהגילויים ולפני האור הנה רק המאור מופלא וגדול כחו ויכולתו, אבל באור ומאור למטה ובכל המשלים בכ"ז האור מן המאור עצמו שרק ענין מאור לא ידוע באור אבל יש השתוות בין אור למאור.

אבל בעצם והתפשטות שהמשל הוא ע"ד אור הנפש, שחיות הוא ענין עצמי, הנה האור אינו תופס כלל מהו חיות עצמי, שע"כ גם שמרגישים את החיות

ומבינים שכל מה שישנו בגוף הוא מצד הנפש, אבל א"א לתאר באותיות כלל מהו חיות עצמי. וע"כ גם ההארה אינה באה בציור לאמר מהו חיות, שכל מה שמציירים תנועה או הרגש וכ"ש כחות אין זה [ה]חיות עצמו אלא מצד החיות. וכמ"ש בדא"ח שהאור אין בו מן העצם וע"כ לא יגיע אל העצם. שכל מה שהאור מגיע הוא למה שהי' שם ולפי"א מה שכלול בהמקור כן אליו הגילוי והנמשך מן המקור, ולמה שלא הי' שם לא יגיע. וא"כ ההתפשטות בהעצם שבא בדרך ממילא מצד שלימות העצם כמו שנו?? שחי בעצם בלי הגבלת איך ומה, ע"כ כל סביביו חי ממילא רק הנפש יש לו גדרו ומקומו ע"כ רק בכח המפליא לעשות שמורידו במקום הגוף חי ממילא (יש ממילא כמו בהכרח, כמו מאור השמש, וההכרח הוא שזהו כל מהותו להאיר וע"כ אינו שייך רצון. והממילא של עצם ושזהו משל מהנפש הממילא הוא תכלית הפלאות וריחוקו שזהו מעלת הרצון שבעל הרצון רק בכחו וברצונו מתקרב ומתקשר ובוזה עצמו הוא ענין הממילא שהו"ע השלימות שהוא תכלית הריחוק וע"כ גם בא הקירוב והקירוב אינו מצד שהענין המתגלה הוא משלימו אלא הוא בתכלית שלימותו יש בו גם תכלית ענין של ירידתו ואז אין זה ירידה כי העצם בלתי נמשך ויורד ובלתי מתפשט והוא משל על ענין האמיתי רצון וממילא שבנפש כ"ז מוגבל אבל נתן הקב"ה בו להיות משל מצד הדביקות בו ית' ובכח הבל"ג הנה הנפש המוגבל דבוק בחיים אמיתיים אם שהוא מוגבל ומחודש מצד שבא לכוונה. וע"כ החיות הוא בלתי משתנה כי שינוי נופל על מה שיש עוד חוץ ממנו ואין בהחיות חוץ מהחיות וזה משל עד"מ להבדיל הבדלות מאד נעלה כי אינו שייך שינוי כי אין בלתו ית'.

ומענין לענין באנו עד להסביר שהעצמי בכל דבר אינו בא כלל בהשגה ולית מחשבה תפיסא ביה כלל שהתפיסא היא לכאורה בכולו, אבל האמת שאינו "ביה" כלל, ורק מה שע"י השכל שהקב"ה ברא אותו לממוצע, וג"כ בדרך הפלא ופלא שע"י מגיעים למה שהוא למעלה ממנו. וכל ההסברים וההבנות שע"י יכולים להגיע בלימוד והתבוננות הוא מצד שהוא ע"י התורה וע"ז נאמר כ"א כאשר תפיסא כו'. ולפענ"ד מש"כ באה"ת ספ"ד וגם ההתבוננות להבין כו' נמשכה מהתורה כו' שרק בכח התורה יכולם להבין ולהגיע כו' והכלי הוא הלימוד בפו"מ והקב"ע שהלימוד מלמעלה למטה והקב"ע מלמטה למעלה [מסייעים?] להאדם והש"י בעזרו.

וכ"ז בכדי להבין שהבעל עסק מוכרח לחיותו וקיומו ללמוד בכל יום ויום וכל הש"ק בודאי ובמכ"ש ולהתבונן כמה שבכחו ויותר מיכולתו ואז אפשר להגיע ולפעול ישועות.

אם שאני יודע שאינו חסר לך ההסברים וההתעוררות אבל מ"מ מאהבה גדולה מוסתרת וגלוי' הנני מעורר אותך ולואי הייתי מקיים תמיד וגם עתה מה שאני מבין ואומר לך כי הננו מבינים היטיב שבזה תלוי כל החיים ממש גם ההווה וכ"ש הנצחי שבאמת החלק הזה של ירידת הנשמה בגוף הוא חלק (ואינו שייך חלק אבל בערכינו בזמן ההווה כו') מהנצחי ואין רק הנצחי לבד ועי"ז כל העלי' הנצחי כו'.

עש"ק נחמו תשכ"ז

... ובכח הזה של הבטחון עוזר הש"י. הנני כותב זאת מפני מכיר קצת טבעי והוא גם בנין אב לבנים אבל גם ראיתי ב"ה במשך ימי חיי שמה שהי' נדמה להר ואיך לעבור ובחקירה שכלית ובהוספת מדת מרה שחורה קצת ההר עוד יותר גבוה. אבל כאשר אח"כ זוכים והש"י מראה ישועתו שלפניו ית' אין מעצור והרים וגבעות שחו ורואים דוקא למישור וגם כמ"ש מהבעש"ט ויעל לוט מצוער וברעב זנתנו לטועמי מעץ החיים של לימוד חסידות לא חסר כלל וכלל בהבנה וידיעה ויש להם במה לתרץ מה שנדמה לקושיא בכל ענין ויש להם במה לדחות כל הרהור ובמה לחזק הבטחון אבל חסר גם להביא כ"ז להלב והרגש, שהלב הוא הפו"מ של השכל ואין חכם כבעל הנסיון ונסיון השכל הוא הלב אם גם מסכים ואם יש בכח השכל להשקיט את הלב וכ"ש להביאו לכלל מנוחה אז הוא הנסיון כלומר שגם מראה על ההבנה האמיתית. והעיקר שמ"ש בחסידות שאין הפירוש שהנסיון מראה שההבנה היתה טובה (ולכאורה למה נחוץ הנסיון) אלא האמת והעיקר שמתוסף בההבנה האמיתית וההנחה מה שנמצא בהשכל הלמעלה של השכל, שזהו כל חיות השכל זה בא ונמשך מהנסיון של ההבאה ללב ובעשי' בפו"מ.

זכור לך מה שאומר כ"ק אדמו"ר נבג"מ זי"ע אתה נאה דורש ומקיים שראה הקיום בפו"מ מדברי אלקים חיים שדרש וכו' (אין בשעה זו המאמר תח"י והזכרון קצת לא נשמע להרצון בודאי אתה יודע לאיזה מאמר אני מתכוון). ועי"ז כל העבודה ההשבה אל הלב וזה רוצה הש"י.

אני יודע שאני יותר נאה דורש מכמו מקיים והרבה היה לי קל בחיים בעבר ובהווה אם הייתי גם מקיים זה אבל רוצה לנטות במי שאני חושב שאפשר לנטות בו ואז אין הסתר כלל כי לפניו אין שום הסתר אלא רק האדם עושה בעניניו את ההסתר להסתר לגביו ולפניו ית' הבלי גבול ואין סוף מה שייך הסתרי הטבע מה

שהאדם מדמה שלכאורה לפי זה שמה שאני רואה איך ישתנה בקרוב, איפה הדרך לזה, איך יהי'. וכאילו שח"ו מתנהג בדרכי הטבע והטבע אומר כך וכך.

אבל אם באמת תקוע ומוחלט בשכל שכל הטבע למעלה מן הטבע ומי שאמר לשמן וידליק יאמר ברצונו ית' שחומץ (דוקא מה שאינו דולק ומכבה יהי' לדולק ומאיר כמו שמן ממש ואז יש יתרון דוקא יותר אם ההסתר מתהפך לאור וגילוי) ידליק, ואור יהי' בכל פרט בעז"ה. והכל ידוע ומושג וצריכים רק להזכרה לעצמו ולזולתו.

הארכתי קצת אם שבזמן האחרון אני עצל בכתיבה, אבל כשכותבים לזולתו מהרהרים בהענין וכידוע מהרבי מקוצק שדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, שדברים היוצאים מן הלב יכנסו אל לב מי שאומרם כו'.

ובכן נחזור למה שהתחלנו שהש"י יעזור לשמוע מכם בשו"ט בפרטיות מכל מה שמעניין אותנו, ומה מעניין אותנו - הכל הכל מאל"ף עד תי"ו.

עש"ק שמות תשכ"ח

איך לומדים הילדים, איזה מאמר לומד עכשיו יוסי שי'. גם אני למדתי המאמר ונקדשתי בתחילת לימודי דא"ח. יצליחו הש"י להיות חסיד עובד ומשכיל יותר ממני ובכל אדם מתקנא ובני בנים כבנים ממש. (אני נזכר שיש כמו טעות הדפוס. וכמדומני שאינו בלוח התיקון. "ואף שהתורה קדמה כו" וצ"ל "ואף התורה שקדמה". חילופי אתון עיי"ש. ובתחילת המאמר "ר"ל כו" לכאורה מה מוסיף. אני כותב מהמשרד ואין הלקו"ת ע"י). כמה דפים גמרא למד כל אחד בהזמן הזה? האם בקיאים טוב? עיקר גדול מאד לחזור ולהיות בקי און ניט נארן זיך אין פשט, לא לסמוך שרש"י הבין הפשט, אלא לידע ולהבין כראוי, אבל גם להיות בקי היטב היטב. האם לומדים כראוי חומש עם רש"י ונ"ך? יעזור הש"י להתראות אתכם בקרוב להתענג להכיר טוב לימודם כמו שמהללים אותם ששניהם בעלי כשרון טוב. יצליח להם הש"י וכמ"ש מזל מחכים בכ"ז צריכים יגיעה ומסירה.

... ויודע אתה הפי' מה שאין מזל כו' הוא המזלות העליונים וישראל למעלה מן המזלות אבל אין מזל כו' האין הוא המזל מזלות דאריך, ומהם כנראה לפי הענין נוזל להמזלות של הנשמה. איני זוכר בשעה זו מש"כ בדא"ח של האדמו"ר

האמצעי שיש יגע ומוצא ולהיפך. אבל הכל הוא ברכת הש"י וחסדו ורחמיו אחרי עבודת האדם לפי כחו ואז הש"י נותן לפי כחו.

כ"ג שבט תשכ"ח

האם למדת בעיון המשך צ"ד ובענין קיום גם בהבטל במציאות שהקושיא בזה מובנת מאד והתירוץ צריך עיון רב מאד אם מצד שמה שהוא מציאות אלקות אינו מתבטל כמו דבר גשמי שמתבטל וכלה ואלקות קיים רק הביטול במציאותו וישנו קיים א"כ למה מחלק לשני דרגות לפי"ז גם המציאות ישנו (ואינו מתיישב לאמר שזו היא הכוונה שאינו בהסבר של המאמר). ולכאורה אם מצד שלימות ומעלת ענין רוחני אלקי א"כ למה קיום אחרי דרגת מציאות כמ"ש כמה פעמים ג' מדריגות מציאות קיום וגילוי. ומובן שענין קיום אינו כמו שרגילים לחשוב בענין גשמי שקיום הוא כאשר ישנו המציאות ואח"כ מתקיים שהקיום הוא מזמן לזמן שעוד קיים וענינו שכל רגע הוא ענין לעצמו, וע"כ כמו שאין לו מציאות ככה ממש אין לו קיום כי כל ענין שבו שמשנתה מרגע לרגע בענין עד שלימות כוונתו (וגם אז אינו נאבד אלא קיים רק בהסיר ההסתר וההעלם ונשאר רק גילוי הכוונה) מחודש ואין בו ענין מצ"ע. כי עצם עצמו הוא מחודש ואין בו מה שמצ"ע רק נתהווה בכח המפליא כאילו יהי' בו המצ"ע וע"כ מחלק שהנברא ע"י ההסתר וההעלם אינו מציאות אמיתי כלל. אבל ענין ששייך לפי המבואר שיש בו קיום נאמר בו מצ"ע ובכ"ז אינו מציאות אמיתי כי מציאותו מתבטל. ולכאורה לפי"ז גם קיומו בטל כי פי' קיום שאלקות הוא קיים עצמי נצחי וכמ"ש ודבריו חיים וקיימים אלקות ית' חי וקיים נצחי. רק ששייך ביטול כמו אור הכלול אפס ממש (ע"ד המבואר הנביאים עתידים להתבטל וכמ"ש בתו"א פורים כי מועדי הוי' תורה ומצוות נביאים ונבואה אינו בטל כפי' מה שגשם מתבטל אלא כלול ובטל). ואם בזה לבאר א"כ מה לחלק לשני דרגות וכמ"ש שגם בהבטל במציאות קיומו נשאר.

כבר מזמן שלא למדתי ההמשך הזה ורק עכשיו התחלתי ללמוד עם בחורים פעם או פעמים בשבוע ומתחיל לחשוב ולעיין וכמו תמיד מאז נאמרו המאמרים איני יכול למצוא הפי' הנכון לפי הכתוב ומוסבר בו. ואם תוכל לכתוב לי בזה אקבל בחפץ דברים אמיתים (הי' שלום ומבורכים יקיריי כברכת אביכם אוהבכם בל"ד ומברכם בהצלחה בכל פרט בל"ג).

שבוע העבר כתבתי לכם גלוי' ממקום פסגת הר יפה שהמחותן לקח אותנו לטיול ונהניתי לראות פלאי הטבע של הקב"ה, הטבע בלי כיוסי מעשי בני אדם, שאם בן אדם בעל חוש מסתכל בעיניים לא חומרים יכול לראות ולקנות בנפש הרבה מהטבע שנברא בכדי להכיר את הלמעלה מן הטבע, שהטבע רק לבוש ובעצם הכל למעלה מן הטבע כי אין מקום לטבע כי הוא לבדו ואין זולתו באמת ובמוחלט, ורק בכדי לבוא לזה שהטבע והלמעלה מן הטבע שניהם שוים לפניו שגם למעלה מן הטבע שיוצא מן הטבע ג"כ נתחדש בכח הכל יכול והכל א"ס ב"ה, ולזאת ברא הקב"ה את הטבע שממנה רואים שא"א להיות שיש מקום לטבע וע"כ גם למעלה מן הטבע אינו בערך ואין לו מקום אלא הכל נתחדש בכח המחדש. את הגלוי' בודאי קיבלתם.

והלואי יעזור השי"ת שהשעות הפנויים ביום ילכו על לימוד התורה החיים הנצחיים (שאף שתלוי בבחירה אבל כמבואר בלקו"ת במדבר בענין מה שמבקשים יהי רצון שלא אחטא כו' ומש"כ הן אתה כו' וצריכים לר"ר וסיוע מן השמים. והכוונה לבד זאת שאחרי שהאדם עובד בכל עצמו ובחירתו זוכה מן השמים שכר להצליח בעבודתו וענין שונה כנגדו אבל גם לעורר לב האדם לתורה ועבודה עיי"ש וצריכים להבין כ"ז באר היטב). שכל אדם אפילו בצעירותו שעול הפרנסה וחינוך בנים עליו ביותר מכמו הבא בימים לפי תנאי ענינו אבל גם הבעל אשה ובנים (כפי לשון הרמב"ם כמדומני ובשו"ע הל' ת"ת מאדמו"ר הזקן זי"ע אפילו חולה ל"ע וזקן ואפילו בעל אשה ובנים הדרגא הזו אחרי דרגות הנזכרות]) מחוייב בלימוד התורה כל יום ג"כ אפילו במצבו.

ואם שאפשר לפטור עצמו בפרק אחד כו' ואפילו בקריאת שמע, [הנה] לבד זאת שחייב ידיעת התורה מצות עשה וענין והגית כו' אין לו, אבל גם הפטור הדחוק, צריכים להשתדל לא לחיות בדוחק וצמצום. ובאמת שמצב האב המחנך בניו לטובתם צריך להיות בדרגא לא לפי ליישב בדוחק ואין להאריך בדבר המובן. אבל צריכים להתבונן תמיד ומכ"ש מחיים גשמיים שכל אחד מתאמץ לחיות בהרוחה ולא להסתפק במועט. ואם שהחי באכו"ש ושאר צרכיו בחיי צער ודוחק ל"ע אינו בהעדר החיים ח"ו, אבל לחיות תמיד במצב כזה ר"ל וכחותיו נחלשים ומתדלדלים. וק"ו בחיים הנצחיים.

ואין צריך הסברים רק תשומת לב כראוי והבא לטהר רואה ישועת הש"י וכל החיים המה נסיונות שבשביל זה ירדה הנשמה כו'. ולא לדרשא קאתינא.

נהגה הנני אשר עומדים אתם לסדר לימוד תוה"ק כל היום בישיבה ואין כלל להיכנס בהרהורים האלו מה יהי' כאשר יגדלו אי"ה ויהי' נחוץ ידיעת שפה וכה"ג, והשלך על הש"י שא"כ אין לדבר סוף, והאם רק ידיעת שפה ההכנה לפי שכל הטבעי של כל א' הרואה את העולם לפי דרכי הטבע האם זה מספיק, ובזאת נכשלים אלו שאינם עומדים בנסיון ל"ע ודנים לפי חוקי הסתר העולם ודרכיו. אבל אנו ב"ה לא זאת חלקנו שהבדיל אותנו מן הטועים והתועים.

וממקום שאתה דן, כלומר ממה שעבר עליך כדבריך, וידועים לי היטב הענינים, אדרבה מזה עצמו תדין להיפך לצד הטוב והקדושה וגם אני על עצמי ועל עליכם בני שי' עברתי הנסיונות. ועלי ראיתי בחוש, שאף פעם לא היה לי סתירה לפרנסה מה שלא למדתי לגמרי לגמרי לימודי חול, ועל הנהגתי עם בניי איני מתחרט כלל וכלל ואדרבה.

ובזמנו שהיה השואל שואל אותי מה אתה חושב לעשות עם בנך מה אתה עושה, איך יכלכל ויפרנס חייו בחינוך כזה למנוע כל לימוד (ולגמרי) של החול ממנו, אך באמת לא נכנסתי בחשבונות וביוכוחים עם הזולת הזה ועם עצמי ג"כ. שעם ויכוחים בנויים על טבע הנהגת העולם קשה מאד לתרץ לכאורה ולישב ממש. אבל כמ"ש לא להשיב כו'. וה' יעשה את שלו לטוב. וכ"ז אני כותב לך להקל המלחמה עם עצמו כמאמר העולם שני יצ"ט על יצה"ר אחד.

צריכים להחדיר בלב הילדים לשמור על הזמן היקר שלא ילך לבטלה. הש"י קבע בלב האדם וכ"ש בצעירותו שהזמן כאילו בלי קץ. וזהו לטובת האדם והחפץ חסד העליון ב"ה שלא ירגיש הזמניות של הזמן והקץ שלו המובנה עפ"י השכל והחוש, אבל ההרגשה כאילו ימשך בלי סוף. והטבע הוא שדבר שישנו בריבוי מאד וכ"ש הכאילו לא יכלה הנה הטבע הטבעי שלא לייקר המקצת והפרט הפרטי, וזה גורם שלא מייקרים הזמן כ"כ, כי המרובה עושה את המועט לבלתי חשוב כ"כ שבטל ומתבטל. (ובאמת, אם ככה שהוא בל"ג, ובאמת שהחיים הרוחניים שרוכשים בעוה"ז המה בל"ג, א"כ אדרבה, הפרט והגבולי של הבל"ג הוא ג"כ בל"ג שאינו מתחלק, רק להיותו בא בגבול ובאמת הוא בל"ג, אבל זה שייך לבעלי עבודה המתבוננים, יודעים ומשכילים ומרגישים בשכלם ובנפשם).

אבל כשהש"י עוזר ובאים בימים רואים את השעות וההפסד הגדול שהפסידו ברגש הטבעי הזה שיש לי זמן עוד ועוד ומה ערך להשעה והיום שהולך לבטלה.

אבל גם הצעיר לימים יכול לשער ולהבין, והבא בשנים רואה במוחש, הטוב והאושר שהפסיד. וזה אחד מעניני החינוך להסביר ולהחדיר יוקר הזמן.

גם ענין לחזור הרבה הרבה פעמים על כל דף גמרא ופרק תניא ועוד. וזה ג"כ מחסרונות שיכולים להיות בשנים של הצעיר שנדמה לו שכבר יודע וזוכר ולמה לחזור. אבל אח"כ רואים שמה שלמדו בצעירותו במשך הזמן ותנאיו משתכח ומדנדף ולבד זאת שדבר של לימוד אם הוא מיושב בכל פרטיו בכח הזכרון בבהירות מסייע לכל עניני לימוד גם בשנים שעוד כח הזכרון חזק כ"ש וק"ו במשך הזמן רואים ומכירים שמה שעומד בבהירות בכח הזכרון יש לו קיום. ואז רואים כמה להצטער על האיבוד וההפסד ח"ו. ואת הצד הטוב, אם זוכרים בע"ה שהתנהגו כראוי וכדבעי. וגודל הברכה והטוב שנרכש. ואסיים מכתבי בברכות שגוברים כו' לך ולבניך ובני בנים ממש להיות ממחשבי חשבוננו של חיי הנצחי והש"י בר"ר עוזר להבא לטהר.

הש"י יעזור בודאי ובלי שום ספק שתמצא מקור לפרנסה בכבוד ובמנוחה שתוכל לעסוק בלימוד הן בגפ"ת והן בדא"ח. והכל תלוי איך שהאדם מחליט בתחילת יציאתו לעול של פרנסה אם לוקחים ע"ע שלא להיות משועבד יותר מדאי ושיהי' זמן ביום ללימוד התורה ועבודה, אז עוזר הש"י להבא לטהר שמסייעין מלמעלה שלא להיות טרוד ומוטרד יותר מדאי. ואני בטוח בחסדי הש"י שתרויח בריוח ותמשיך ללמוד. צריכים למתינות וסבלנות וגם לעשות במרץ הדרוש והלא העיקר רק כמו לעשות כלים והש"י עוזר מידו המלאה. וצריכים להתעמק בזה שהאמונה שכל העשיה של האדם אינם מסייעים כלל ורק שככה רוצה הש"י שיהי' בגדר הטבע ואנו מבינים את זה ברור בהחלט, כי התחדשות של הנברא היא תמיד בכל רגע וא"כ מה עוזר מה שעשה לפני רגע אם הי' בנתיים מתבטל. וחוף מזה האם יש לו בכחו של האדם לעשות מה בעת שהוא עצמו בריאתו היא תמיד מחדש. ורק הטבע מסתיר על האמת ונדמה שהכיין לעצמו ועשה חיל, או ח"ו מאשים א"ע שגרם לעצמו מה שאינו נוח לו, אבל הוא נגד האמת לגמרי ושטות גדול לחשוב כן. ואם מתבוננים בזה שיוחלט האמת אז זהו הכלי האמיתית לישועת הש"י כידוע הענין באה"ק שהוא רק אמונה אמיתית ביוצר בראשית. וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה כשבא הענין לפו"מ מה שלומדים כל הזמן צריכים להביא בחיים בנסיון אמיתי.

מה הוא סדר היום אצלך, מתי אתה מתחיל לעבוד, האם אתה מתפלל כל יום בציבור, כמה זמן אתה עובד. . . האם יש לך איזה חברותא והאם יש לכם איזה קביעות של לימוד נגלה או חסידות ביחד, האם אתה חוזר חסידות ברבים. צריכים להשתדל לחזור דא"ת, כי השעבוד לזה גורם טובה רבה בע"ה. והעיקר ללמוד חסידות בעיון ובי"ה יש לך גם המשכה וחוש לזה. אם תכתוב לי דבר מה אעיין בעונג רב בע"ה ואם יעזור הש"י ואוכל לכתוב מה שיהי' נראה לי אעשה זאת ברצון וחפץ רב. האמת שחסר לי הרבה מה שאין לי עם מי ללמוד ועם מי לדבר.

ואין לנו עסק בנסתרות. ואם שעל הפרט של כל אחד אין הידיעה מכריח הבחירה, אבל הכלל הוא לפי רצון וחפץ של המנהיג עולמו לתכלית כוונתו, ועל כלל אחד מהפרט לבקש ולהתחנן מלפניו ית' שיזכה הוא לגילוי מן ההעלם. ונראה שעכשיו אפשר להצליח יותר ויתרון האור דוקא. ונעלמים דרכי הש"י אבל אין להפרט לעשות חשבון הכלל וזהו הכוונה דוקא כמו כל עניני ההעלמות והנסיגות וע"י הנסיון באים לאור נעלה מן הגילוי. וכמו כל דרכי האדם בעניניו אינו משלים כלל במצב הכלל ומבקש ומתחנן מהש"י ועושה כלים ומשתדל, כ"ש בחיים הנצחיים וחי עולם האמיתיים, צריך להשתדל ולהאבק בכל מאמצי כחותיו ואז הש"י עוזרו.

ואתה בזכות אבות ובחפץ פנימי ועשי' והשתדלות בעמק הדעת ובתפילה לרחמי שמים, יעזרך הש"י לראות בניך היקרים עולים ומצליחים בתורה ועבודה בדרך האמת דרכי רבותינו שרק בה עולים ומגיעים. האמת, שהדברים עתיקים ולפעמים הגלוי והנגלה מכאיב מאד אבל רק טוב יורד מלמעלה כי הטוב הוא הקיים והפכו הוא בריאה והנברא הוא האין הטוב והוא טוב אם שאינו נגלה ורק שהכוונה באורך נראה אור והאורך הוא בל"ג וא"ס והגבול הוא בל"ג וההעלם הוא הוא הגילוי ממש כי אין העלם וגילוי מוחלט רק גילוי עצמי ובא בהעלם וגילוי וע"י עבודת האדם מתגלה האמת הבל"ג. ואין הענין צריך להסברה כי גם גילוי הוא דרגה כמו ההעלם והא"ס ב"ה למעלה מהעלם וגילוי כי הוא בל"ג אמיתי וע"כ ע"י עבודה יכולים להגיע.

והכל גנוז בתורה האור שמאיר מסוף העולם עד סופו הוא הלמטה עד אין תכלית שהוא הוא הלמעלה עד אין קץ וע"כ נאמר שהעלם וגילוי הוא מדריגות של גילויים ובעצם ובאמיתית הכל רק גילוי העצמי, כי העצם אינו נעלם, ואז

הכוונה לאמר שהגילוי אינו בדרגות הגילויים (שאז ההעלם יותר קרוב) אלא העצם טוב וחסד נורא מאד ואין לזה כלים בדרגות של כלים אלא רק ככה בחר הש"י וא"א להיות אחרת והבחירה הוא מצד שהכל שלימות וע"כ הוא בחירה אמיתית. והלואי היינו עושים ומקיימים כמה שהננו מבינים ומשכילים מדברים בענינים גבוהים כ"כ ונמצאים בתחתית כו' וזהו הפלא של הא"ס עוד יותר מכמו בריאת יש מאין ובאמת זהו היש, הו"ק של היש והעבר ועתיד שלו בזמן אינו עוד הענין הנפלא, הנפלא הוא דוקא אנו העוסקים לכאורה בחסידות ויודעים כ"כ בערכינו ורחוקים כ"כ נורא. לפחות זאת עלינו ללמוד בקב"ע והמאור יחזירונו למוטב ומכ"ש לימוד החסידות שהוא המאור.

כמו בלי כוונה תחילה יצא לי לכתוב קצת מהרהורי לבבי, אני קורא זה הרהור שרחוק ממחשבה, אבל כמו בחיים הגשמיים, מי שנמצא בתחתית המדרגות ח"ו מתאבק בכל כחותיו ואדרבה כל מה שרואה מצבו לוחם בכל עצמית עצמותו, כ"ש בחיים הנצחיים החיים הוא מהחי בעצם בלי חשבון ושיקול כלל אין מקום בחיים של החי בעצם שום היפך מזה כי אין נגד העצם. בגילוי החיים יש חשבונות אבל אינו נוגע כלל להעצם ועד"ז ומכ"ש אין קץ בחיים האמיתיים.

יהי' לך מה לקרוא בזמן הפנוי ולהתבונן, אם באותיות שלי או כל אחד באותיות עצמו, אבל הכל לכוונה לחוס ע"ע באמת.

הי' שלום והש"י יעזרנו כי בידו נפש כל חי בגו"ר

אוהבכם וד"ש

וכמדומה שאמרתי לך מה שנראה לפענ"ד מה שבשלשה מקומות בתניא מבואר ענין הטוב שיש ביסורי הגוף ר"ל. בפרק כ"ו ובפי"ב באגה"ת ובפי"א להשכילך כו'. באגה"ת - שהוא מירוק עוונות בחסד עליון, ובפכ"ו שרק נדמה ליסורים אלא שהוא עלמא דאתכסיא שאינו נראה הטוב הגנוז ושהוא טוב באמת שאינו נראה עכשיו. אבל באגה"ק שהוא דרגא עליונה לגמרי מאד שאינו כלל יסורים אלא טוב ממש והמרגיש הצער הוא ככופר ח"ו. שי"ל שהוא ע"ד השלשה ביטולים של היש: שהוא נברא ויש ורק צריך תמיד למקורו שיחדש אותו, ושבוה שהוא יש ומרגיש עצמו למציאות משלים כוונתו ע"י עבודת הברורים ואתכפיא

ונסיונות. ובאמת אילו ניתנה רשות כו' היו רואים שאינו יש כלל אלא האינו שהמפליא לעשות עשה אותו לישנו, וכל כולו רק אין אלקי, וא"כ העבודה לפי"ז גבוה מאד ביטול במציאות. אבל לפי אמיתית הענין אינו רק האין של היש לבד, אלא הוא כלול במקורו ממש והוא רק המקור ממש, שהאין והיש שוין שאין זולתו ואפס בלתו ואין עוד מלבדו (שבזה יש הרבה מדריגות ואכמ"ל). ועד"ז בהג' דרכים וההתבוננות לכאורה לפענ"ד.

וא"כ גם אם בא מלמעלה ע"י שהאדם גרם בדרכיו הלא טובים כאילו בחר בזה וע"כ בא ממילא ח"ו העונש, אבל באמת הוא טוב מצד עלמא דאתכסיא, ולמעלה מזה שהוא טוב אמיתי וא"כ תמיד בכל הדרגות של האדם הוא אין האמיתי והטוב המוחלט. רק ההפרש בעבודתו והרגשתו, אבל הענין לעצמו אמת לאמיתו כמו אם עומדים בדרגא של עבודה בכפי' ועסק עם היש להכניעו האמת הגמור הוא שהוא בטל ואפס בלעדו. רק צריכים להיות כלי בכל דרגא שהיא להשלים הענין שעומד בו בצורתו ותמונתו ככלי אל האור, אבל הכלי צריכה לגלות האור. ודא עקא שמדברים ומסבירים ומבינים לפי"ע ועומדים רחוקים מאד. וע"ז ובזה כל העבודה וזה בחר הש"י וע"כ הניח עליונים ותחתונים כו'.

ישנו ענין עמוק שצ"ב אבל האמת הגמור כן הוא. הכוונה בבעל תשובה, שבא דוקא ע"י חטא ועון והתענוג הגדול למעלה (בגדיו בוגדיו). ולא ח"ו שיש רצון שיעברו ח"ו על רצונו אלא התשובה והזדונות שנעשו כזכיות, אבל בא ע"י העדר הרצון. והוא סוד ורוז כלומר שאינו מתגלה כלל בסדר השתל' שאז הי' ח"ו מקום לעוברי רצונו, אלא הבחירה חפשית לגמרי ודוקא לעשות הטוב בעיניו ית', אבל ישנו תענוג גדול להפוך הרע דוקא (וסוד הוא ע"ד סוד הצמצום והרי הענין מפורש ומתבאר, אבל מה שבא בגילוי מצד הצמצום שיש בזה ענין עצמי עדיין לגבי התחתונים בבחי' סוד ע"ד מה שמגלים שיש בזה סוד עמוק וג"ז ענין גילוי אבל פנימיותו ועצמותו נעלם).

ומה שכתוב בתניא כל פעל השי"ת למענהו כו' לעשות הרע ליום. וראיתי בהנחות תשי"ח אתכפיא סט"א ואתהפכא סט"א והי' לי בתחילה מוקשה אבל יש מקום לביאורים, שהרע עצמו שבירתו תיקונו, ומתברר ומתהפך והחיות שבו והעדר הרצון שיתהוו ג"כ ענין רצון כלומר הרצון שלא יהי' כזה נתהוו. ועדיין צ"ע להסביר. וע"כ הנ"ל שמה שבא בדרך עונש לזכך החטא ועון בפנימיות יש בזה הטוב העצמי דוקא היותר עליון. כ"ז שאני כותב רק לשוחח אתך לכה"פ במכתב ואיני פוסק עד כמה אמיתי כל הענינים.

רציתי מאד לענות לך על דבריך במכתבך בדא"ח ועשיתי כבר הכנות .. הזמן הפסיקו בכ"ז אקוה למנוחת הנפש והזמן ואכתוב מה שהוא לפע"ד. עכ"פ מה שכותב יהי' לך כמגילת סתרים כו'.

..הי' שלום ומבורכים ונזכה לשמוע בשו"ט

אביך

לזכות

החתן הרה"ת ר' מאיר חיים עובדי'

והכלה שיינדל שיחיו

גורארי'

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ט"ו אדר א', שושן פורים-קטן

ה'תשע"ט

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת חנה שיחיו גורארי'

הרה"ת ר' יוסף וזוגתו מרת הינדא בילא שיחיו רייצעס

מרת הינדא תחי' גורארי'

מרת מלכה שרה תחי' קופערמאן